

N:o 41.

Ank. till Riksd. kansli den 8 april 1904, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 47 och 48 §§ landstingsförordningen.

Till förberedande behandling af lagutskottet har öfverlämnats en inom Andra Kammaren af herrar *A. Johanson* i Mossebo, *A. Magnusson*, *Sten Nordström*, *Carl Persson*, *L. J. Jansson* och *And. Andersson* afgifven motion, n:o 97, af följande lydelse:

»Uti 2 mom. af § 47 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 stadgas, att de afgifter, som af landsting blifvit till uttaxering beslutade, skola i de fall, då icke några sådana särskilda bestämmelser finnas meddelade, som i 1 mom. samma § omtalas, utgå i förhållande till den allmänna bevillning för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som enhvar skattskyldig till statsverket erlägger.

Den sålunda bestämda grund för utgörande af landstingsskatt skiljer sig från de i § 58 af förordningen om kommunalstyrelse på landet stadgade grunder för kommunalutskylders utgörande bland annat däruti, att enligt sistnämnda lagrum kommunalutskylder skola utgå jämväl för sådan jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlägges, hvarvid till beräkningsgrund tages det belopp, som, därest bevillning för fastigheten skulle utgå, svarar mot det taxeringsvärde, som fastigheten blifvit åsatt. Då nu staten enligt gällande bevillningsförordning

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 7 Saml. 33 Häft. (N:o 41.)

är befriad från erläggande af bevillning, så följer häraf, att för vissa staten tillhöriga fastigheter erlägges kommunalskatt, men icke landstingskatt, ehuru landstingskatten i själfva verket icke är annat än kommunalskatt, fastän kommunen, här landstinget, är större.

I motion uti Andra Kammaren år 1889 jämte laguskottets utlåtande däröfver, hvartill vi hänvisa, har detta förhållande blifvit påpekadt, och blef motionen det året af Riksdagen bifallen, ehuru beslutet icke vann Kungl. Maj:ts sanktion.

Af »Tidskrift för Sveriges landsting» för år 1902 inhemtas, att landstingskatt, endast inom det län vi tillhöra, uttaxerats för samma år till belopp af 111,936 kronor, och för åren 1863—1902 1,192,817 kronor, hvadan frågan är af så stor innebörd, att den ånyo bör bringas under Riksdagens pröfning.

Landstingens utgifter utgå hufvudsakligen till sjukvård, till byggnader och underhåll för vård åt idioter och döfstumma, till samfärdselns förbättrande och andra allmänna angelägenheter, hvaraf arrendatorer af kronodomäner och deras underhafvande hafva samma fördel som andra länets innevånare, och då dessa arrendatorer enligt kommunallagarne hafva rättighet att i likhet med andra röstberättigade icke allenast deltaga i val af landstingsmän, utan ock till landstingsmän väljas, oaktadt de icke betala landstingskatt, så torde billighet och rättvisa fordra, att ändring i berörda hänseende blefve med det snaraste genomförd. Någon rättslig grund för denna undantagslagstiftning kan näppeligen påvisas.

Af hvad sålunda blifvit anfördt våga vi vördsamt hemställa, att Riksdagen beslutar, det § 47 mom. 2 och § 48 i gällande landstingsförordning erhålla följande förändrade lydelse:

§ 47 mom. 2.

I de fall, då icke några sådana bestämmelser finnas, som i föregående moment omtalas, böra de afgifter, som af landstinget blifvit till uttaxering beslutade, utgå i förhållande till den allmänna bevillning för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges; skolande jämväl för jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlägges, landstingskatt påföras efter det belopp, som, därest bevillning skulle utgå för densamma, på grund af taxeringsvärdet svarar mot sådan bevillning, hvar emot inkomst af arrende för sådan fastighet ej skall vid påförande af landstingskatt tagas i beräkning

§ 48.

Till ledning för landstingsskattens bestämmande böra härads-skrifvarne hvarje år efter slutade taxeringsförrättningar till landstingets ordförande genom Kungl. Maj:ts befallningshafvande insända förteckningar, som för hvarje socken summariskt upptaga såväl beloppen af åsatt bevillning, särskildt för i mantal satt jord, för annan fast egendom och för inkomst af kapital eller arbete, som ock beloppet af hvad efter taxeringsvärdet svarar mot bevillning för jordbruksfastigheter, för hvilka bevillning ej erlägges. Genom Kungl. Maj:ts befallningshafvande insända magistraterna dylika uppgifter för städerna; hvarefter landstingets ordförande låter genom kamreraren däraf uppräta sammandrag, upptagande summan för hela länet samt huru mycket sig belöper å hvarje stad eller socken.»

Frågan om ändring af gällande bestämmelse rörande landstingsskattens utgörande i det syfte, föreliggande motion afser, har upprepade gånger varit föremål för Riksdagens pröfning. Redan vid 1884 års riksdag förelåg till behandling en af enskild motionär väckt framställning om sådan ändring i bevillningsförordningen, att alla staten tillhöriga jordar och boställen blefve i taxeringslängderna upptagna i likhet med andra fastigheter och sålunda icke »det ena hemmanet framför ett annat» befriadt från erläggande af landstingsskatt och skjutsentreprenadafgifter. Dåvarande bevillningsutskottet, till hvars handlingning framställningen hänvisats, förklarade i afgifvet betänkande, att motionärens yrkande på likställighet emellan statens bevillningsfria jordbruksfastigheter och annan jordbruksfastighet i fråga om skyldighet att deltaga i landstingsskatt och skjutsentreprenadafgifter väl syntes berättigadt, men att, då den sedan gammalt gällande grundsats, att staten för sina fastigheter voro fri från bevillning, icke borde rubbas, det af motionären öfverklagade förhållandet torde böra rättas icke genom en ändring i bevillningsförordningen, utan genom införandet i förordningen om landsting och i skjutsstadgan af föreskrifter lika dem, som finnes uti 58 § i förordningen om kommunalstyrelse å landet. I enlighet härmed afstyrkte utskottet bifall till framställningen, och blef denna hemställan af båda kamrarne bifallen.

Frågan, i hvad densamma rörde landstingsskatten blef emellertid snart nog ånyo dragen under Riksdagens pröfning. Vid 1888 års riksdag föreslogs nämligen i en inom Andra Kammaren väckt motion, att förordningen om landsting måtte så ändras, att den skillnad, som i förvarande afseende funnes mellan föreskrifterna i nämnda förordning och förordningen om kommunalstyrelse å landet, blefve upphäfd. I häröfver afgifvet utlåtande anförde lagutskottet, dit berörda motion hänvisats, hurusom utskottet för sin del icke kunde finna något giltigt skäl för den skillnad, som i de särskilda författningarna blifvit i nu ifrågavarande afseende gjord beträffande grunderna för utgörande af kommunalutskylter och landstingsskatt, hvilken sistnämnda ju äfven till sin natur vore en kommunalskatt, ehuru utgående för en större kommuns behof, och att utskottet förty lika med motionären ansåge, att ändring i gällande bestämmelser borde ske till åvägabringande af likformighet härutinnan. Arrendatorerna af ifrågavarande egendomar skulle visserligen härigenom få sig ålagda afgifter, från hvilka de förut åtnjutit befrielse; men landstingsskatten vore i allmänhet icke af den betydighet, att detta förhållande borde väcka någon betänklighet mot den föreslagna ändringen. Dessutom vore väl på många ställen, såsom motionären antydt, dessa arrendatorer redan taxerade för inkomst af arrendet och deltoge på denna grund i landstingsskatten, hvilket emellertid, därest motionärens förslag blefve upphöjdt till lag, ej vidare skulle äga rum.

På dessa skäl hemställde utskottet, att Riksdagen ville, med auledning af motionen, i skrifvelse anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande lagstiftning, att jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlades, skulle påföras landstingsskatt efter det belopp, som, därest bevillning för fastigheten skulle utgå, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarade, hvaremot inkomst af arrende för sådan fastighet ej skulle vid åsättande af landstingsskatt tagas i beräkning. Denna utskottets hemställan blef af Andra Kammaren utan votering bifallen, men afslogs af Första Kammaren med 47 röster mot 39.

Vid följande riksdag förnyades den vid 1888 års riksdag afgifna framställningen och åtföljdes då af förslag till ändrad lydelse af 2 mom. i § 47 af förordningen om landsting.

Förslaget, jämväl då tillstyrkt af lagutskottet, blef denna gång af båda kamrarna — Första Kammaren efter omröstning med 53 röster mot 38 — bifallet med det tillägg rörande 48 § i nämnda förordning, som utskottet förordat.

Det förslag i ämnet, som Riksdagen sålunda för sin del antagit, blef medelst skrifvelse den 3 april 1889 hänskjutet till Kungl. Maj:ts pröfning. Sedan infordrade utlåtanden öfver berörda förslag inkommit från samtliga länsstyrelser och landsting i riket, äfvensom från domänstyrelsen, föredrogs ärendet i statsrådet den 28 november 1890. Härvid förklarade Kungl. Maj:t sig icke kunna antaga Riksdagens förslag.

Redan vid 1892 års riksdag bragtes, det oaktadt, frågan å nyo å bane, nu åter förenad med frågan om skjutsentreprenadafgifterna.

Lagutskottet, som äfven denna gång hade att i frågan sig yttra, anförde i afgifvet utlåtande bland annat:

»Utskottet vidhåller fortfarande den åsikt, utskottet tillförene tvenne gånger uttalat i förevarande ämne. — — — Utskottet medgifver villigt, att den beskattning, som söker träffa allenast den verkliga inkomsten af jordbruksrörelse, ur teoretisk synpunkt har afgjort företräde för en beskattning, som grundar sig på jordbruksfastigheternas taxeringsvärden. Å andra sidan lärer det emellertid icke kunna förnekas, att den praktiska tillämpningen af den förra beskattningsmetoden erbjuder långt flera vanskligheter än tillämpningen af den senare, och hvad särskildt angår uppskattningen af den inkomst, som arrendena af kronodomäner må kunna lämna, tror sig utskottet veta, att i de visserligen icke talrika fall, där dylik taxering förekommer, densamma varit tämligen godtycklig. Att under närvarande förhållanden arrendatorerna af kronans domäner skulle i allmänhet vara i sämre ekonomisk ställning än landets själfägande mindre jordbrukare och enskilda arrendatorer, lärer näppeligen kunna påstås. Såsom en synnerligen beaktansvärd omständighet må slutligen antecknas, att rikets samtliga landsting och med endast två undantag samtliga länsstyrelser tillstyrkte bifall till Riksdagens ofvanberörda förslag. Samma förslag lämnades äfven af domänstyrelsen utan annan erinran, än att till undvikande af all misstydning uttryckligen borde förklaras, att kronoparker fortfarande vore frikallade från erläggande af landstingsskatt.»

På grund af hvad sålunda anförts och då den omständighet, att frågan delvis redan varit föremål för Kungl. Maj:ts pröfning, enligt utskottets tanke icke borde utgöra hinder för ett förnyadt uttalande i ämnet från Riksdagens sida, gjorde utskottet till Riksdagen en hemställan, som i hvad densamma afsåg landstingsskatten var af alldeles samma innehåll som den af 1888 års lagutskott afgifna.

Andra Kammaren biföll äfven denna gång utan votering utskottets hemställan, hvaremot Första Kammaren efter yrkande af lagutskottets dåvarande ordförande afslog densamma.

Sedermera upptogs frågan ånyo vid 1896 års riksdag, men för-
anledde ej heller då till någon Riksdagens åtgärd.

Utskottet delar den af lagutskottet vid flera föregående tillfällen uttalade uppfattningen om rättvisan och billigheten af den i motionen ifrågasatta ändring af bestämmelserna om landstingsskattens utgörande. Utskottet anser således lagändring i motionens syfte vara önskvärd och lämplig. Det af motionären framlagda formulerade lagförslaget i ämnet finner sig emellertid utskottet ej kunna förorda till antagande. Visserligen öfverensstämmer detsamma med det förslag som, enligt hvad ofvan nämnts, antogs af 1889 års riksdag; men det bör uppmärksammas, att 58 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet, med hvilket lagrum motionen såväl nu som 1889 åsyftar att bringa reglerna om landstingsskattens utgörande i öfverensstämmelse, efter sistnämnda år undergått en förändring, som just berör frågan om statens skattskyldighet för sina fastigheter. Genom lag den 2 april 1898 har nämligen till tredje stycket af berörda 58 § fogats ett tillägg af innehåll, att hvad i paragrafen stadgats om skyldighet att gälda kommunalskatt för jordbruksfastighet, för hvilken bevilning ej erlägges, skall gälla jämväl kronopark, som bildats vare sig af mark, som åt kronan inköpts efter 1874 års början, eller af staten tillhörig jordbruksdomän eller del af sådan. Denna fråga, om statens skattskyldighet för kronoparker, synes utskottet böra äfven beträffande landstingsskattens utgörande lösas i samband med frågan om statens skattskyldighet för jordbruksfastighet i egentlig mening, och utskottet anser vid sådant förhållande lämpligast, att Riksdagen ej nu antager något formuleradt förslag i ämnet utan öfverlämnar åt Kungl. Maj:t att taga frågan i förnyadt öfvervägande.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i förordningen om landsting den 21 mars 1862, att jordbruksfastighet, för hvilken bevilning ej erlägges, skall påföras landstingsskatt efter det belopp, som, därest bevilning för fastigheten skulle utgå, på grund af taxe-

ringsvärdet mot sådan bevilning svarar, hvaremot inkomst af arrende för sådan fastighet ej skall vid åsättande af landstingsskatt tagas i beräkning.

Stockholm den 8 april 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.
